

www.e-rara.ch

Practijck des Lantmetens

Sems, Johan

Tot Leyden, 1600

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-2083>

Voorstellinghe.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

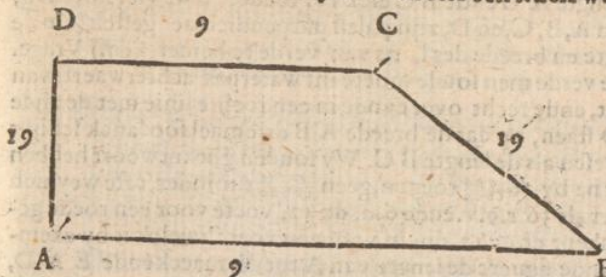
Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

VOORSTELLINGHE.

DAer is een stuck lants beteeckent met ABCD, tweemaal langher als breed, een roede meer, ende als ick een stuck weechs daer af staer, ofte

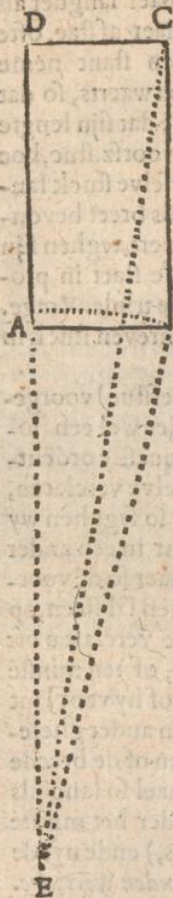
mijnen stant neme achterwaerts, so dat ick sie dat sijn lengte vant voorz. stuck, hoe wel 't selve stuck langer als breed bevonden wert, teghen sijn breedte staet in proportie tripla. Vrage.

Hoe verre de plaetse is daer ick ghestaen hebbe om tvoor schreven stuck in sulcker proportie te krijgen, ofte de rechte distantie daer af.

Dese voorstellinge ofte questie is een van ons (tot een proefftuc) voorgestelt te solveren van een out Lantmeter, daer op den voorstelder wel een solutie ofte antwoord soude ghegeven wordē, by aldien hy de questie ordentlick hadde voor gestelt: (en op dat wy d'onordentlicheynt der selve verclaren, (die alle deser const-verstandighen licht sullen bemercken,) so segghen wy datmen niet gheen verre achterwaert, noch na by staen, 'tlant in een ander proportie can brengen, want het onverandert blijft leggen: Maer so dē voorstelders meeninge is (hoe wel hy't niet verclaert) hoe verde men sal staen, op dattet also sal schijnen te wesen, so behoorde hy ten eersten te verclaren oft stuck rechthoekich is, of (so niet) hoe groot de hoecken zijn, of ten minste een vande selve, of hoe lanck eenen Diameter is. Ten tweedē of hy vant lant mach achterwaerts int waterpas gaen, dan of achter 'tlant een ander gheleghentheynt is. Ten derden most hy duydelick te verstaen gheven of de breedte driemaal so lang sal schijnen als de lengte, of de lengte driemaal so lanc als de breedte: Want men soude besluyten door dien den voorstelder het minste getal aen de langste zijde stelt (als boven aen de figuer te sien is,) ende uyt de reden luydende also: *Hoe wel 't selve stuck langer als breed bevonden wert, &c.* dat hy meent dē breedte driemaal langer te schijnen als de lengte, waert dat hy hem selven niet en contrarieerde, midts dat hy seyt dat de lengte van 't voorz. stuck, tegen sijn breedte staet in proportie tripla. Ten vierden most hy inde voorstellinghe vermelden, of hy niet een vande zijden in een rechte linie, achterwaerts ghestaen heeft, ofte andersins: wantmen by nae op oneyndighe plaetsen soude connen staen om het landt aen te sien dat het alsoo sal schijnen te wesen, (het welcke wy, waert noot, seer licht souden connen bewijzen) hoe wel wy nochtans bekennen datmē in een rechte streeck van het landt achterwaerts (die den voorstelder behoorde aen te wijzen) niet meer als

als op eene plaetse mach staen om het voorschreven te sien.

So daerom dé voorstelder de vrage voorgestelt hadde als volcht: Daer is een rechthoekich viercant stuc lants leggende in forme als dese figure. $A B C D$, waer van de breedte $A B$, ende $D C$ elcx lanck is 9. roeden, en de lengte $A D$ ende $B C$ elcx 19. roeden inde vier hoecken, als in A, B, C , en D , zijn palen perpendicularaer gestelt (om de lengte en breedte des lants van verde te bemercken.) Vrage. Hoe verde men soude moeté int waterpas achterwaerts van tlant, ende recht over eynde in een rechte linie met de zijde $A D$ staen, op dat de breedte $A B$ driemaal soo lanck schijnt te wesen als de lengte $B C$. Wy souden gheantwoort hebben seer na by $36\frac{7}{1000}$ roeden, geen $\frac{2}{1000}$ r. minder, ofte weynich meer als $36. r. 9. v. ende 6. d. de 12. voet$ voor een roede gerekcent, en de 12. duym voor een voet: twelck is by exempel inde figure de lengte van A tot E , maeckende $E A D$, een rechte linie, ende den hoek $B E A$ sal zijn weynich min noch meer als 13. graden $44\frac{7}{10}$ minuten, ende den hoek $B E C$ 4. graden $34\frac{7}{10}$ minuten.

Maer by avontuer sal den voorstelder beluft zijn te weté op wat fondamēt, en door wat middel wy dese questie hebben gefolveert: Daer van sullē wy hem een corte aenwysinge doen (dewijle den verstandigen haest genoegh geseyt is) en seggen t'fondament van desen te zijn, dat onse gesicht in circumferentie gaet (als den ghenen die een weynich inde *Perspectivē* goeoffent zijn, wel bekend is,) te weten dat alle dingen die op eene plaetse aen te sien, even veel gradē begriipen, gelijk groot schijnen te wesen, en als het ene ding (tzy lengte ofte breete) van eene plaetse half so veel graden begriip als het ander, so schijnt het selve oock half soo groot te zijn als het ander, ende alsoo voorts proportionalicken, alle andere daer nae volghende: Also dat om de breedte $A B$ driemaal so lanck te schijnen als de lengte $B C$, den hoek $B E A$ driemaal so groot moet zijn als den hoek $B E C$, ende derhalven den hoek $C E D$ twee derdeparten van den hoek $B E A$.

Aengaende door wat middel wy dese questie ghesolveert hebben, daer op segghen wy dat sulcx seer licht (alleenlick door den regel van drien) can ghedaen worden door de Tafelen *Tangensium* wyt-ghegeven door Meester *Ludolph van Ceulen*, *Philippi Lambergij*, ende meer andere: Ooc door de Tafelen des eersten Capittels vant eerste deel onses Boecx vant Ghebruyck der Geometrische instrumenten, ende door meer ander midelen: bevelende tselve den voorstelder wijder nae te dencken, twelck hem by avontuer wel bekend sal zijn.